

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของนโยบายและบทบาทของหน่วยงานศุลกากร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทั้งสาระและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงบทบาท และนโยบายของกรมศุลกากรว่ามีสาเหตุ หรือตัวแปรใดที่ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้จะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไรต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินของกรมศุลกากร โดยผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ รายงานประจำปีของกรมศุลกากร วารสารศุลกากร รายงานทางวิชาการ ภาคนิพนธ์ และวิทยานิพนธ์ เป็นต้น

ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทและนโยบายของขบวนการทำงานด้านภาษีศุลกากรนั้นมีทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ ปัญหาด้านโครงสร้างของกรมศุลกากรที่มีขนาดใหญ่โตมีความซ้ำซ้อน ปัญหาด้านกฎหมายและระเบียบที่ซับซ้อนยุ่งยาก ล้าสมัย ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กร ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม อันได้แก่ โครงสร้างประชากร การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ พันธะกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานศุลกากรและการค้าระหว่างประเทศ ทิศทางทางการค้าและการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน แต่สิ่งที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของขบวนการทำงานอย่างรวดเร็วและพลิกผันนั้น ล้วนมีแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ การค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเปลี่ยนเป็นระบบเสรี (free trade) หรือเรียกว่า การค้าไร้พรมแดนมากขึ้น ข้อตกลงทางการค้าและพันธกรณีระหว่างประเทศ ได้แก่ WTO, WCO, AFTA, APEC ข้อตกลงร่วมตามอนุสัญญาเกียวโต ล้วนมีอิทธิพลในการผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยน บทบาทและกระบวนการขั้นตอนการทำงานของศุลกากรอย่างมากในอันที่จะเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน สร้างอำนาจต่อรองทางการค้า สร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นกับสังคม สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องระยะยาว กรมศุลกากรสามารถช่วยส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน โดยช่วยเหลือต้นทุนการผลิต ด้วยการมีกฎหมายที่ทันสมัย ยืดหยุ่น พิธีการง่าย สะดวก รวดเร็ว มีพิธีการอัตโนมัติ การนำระบบ EDI มาใช้ในการผ่านพิธีการ เป็นต้น